

नेपाल सरकार
सिंचाइ मन्त्रालय
सिंचाइ विभाग
सिंचाइ तथा जलस्रोत व्यवस्थापन आयोजना
(आई डब्ल्यू आर एम पी)

महाकाली सिंचाइ प्रणाली प्रथम चरण
सम्पत्ति व्यवस्थापन योजना - उल्टाखाम शाखा नहर
(मस्यौदा अन्तिम प्रतिवेदन)

फोटो : उल्टाखाम शाखा नहर हेड-रेगुलेटर

तयार गर्ने

देशभक्त मल्लिक

जल व्यवस्थापन ईन्जीनियर, महाकाली सिंचाइ प्रणाली

मई, २०१७

विषय सूची

१. आयोजनाको पृष्ठभूमि	१
२. उल्टाखाम शाखा नहर सिंचाइ उप-प्रणालीको परिचय	३
३. जल उपभोक्ता संस्था	६
४. सम्पत्तिको वर्तमान अवस्थाको लेखाजोखा	९
५. नहर संचालन तथा मर्मत सम्भार खर्च	१०
६. सिंचाइ सेवा शुल्क संकलन	११
७. जल उपभोक्ता संस्थाको स्रोत व्यवस्थापन योजना	१२
८. अनुगमन तथा मूल्यांकन	१३
९. निष्कर्ष र सुझाव	१३

परिशिष्ट

१. उल्टाखाम शाखा नहरको संरचनाहरूको वर्तमान अवस्थाको लेखाजोखा	१४
२. उल्टाखाम शाखा नहरको नहर संचालन खर्चको विवरण	१७
३. उल्टाखाम शाखा नहरको मर्मत सम्भार खर्चको विवरण	१८

१. आयोजनाको पृष्ठभूमि

१.१. सामान्य जानकारी

महाकाली सिंचाइ प्रणाली तराईको एउटा ठूलो सिंचाइ प्रणाली हो । यसको सिंचित क्षेत्रको विकास दुई चरणमा गरिएको थियो । लगभग ६ वर्ष पहिले सिंचाइ विभागले सिंचाइ तथा जलस्रोत व्यवस्थापन आयोजना (आई डब्ल्यू आर एम पी) को सिंचाइ व्यवस्थापन हस्तान्तरण कार्यक्रम अन्तर्गत महाकाली सिंचाइ प्रणाली प्रथम चरण क्षेत्रमा भएका नहर नहरीहरूको सिंचाइ व्यवस्थापन गर्ने जिम्मेदारी जल उपभोक्ता संघ प्रथम चरण क्षेत्रीय समितिलाई सुम्पिने गरी सिंचाइ व्यवस्थापन हस्तान्तरण सम्भौता गरेको थियो ।

सिंचाइ तथा जलस्रोत व्यवस्थापन आयोजना (आई डब्ल्यू आर एम पी) को सिंचाइ व्यवस्थापन हस्तान्तरण कार्यक्रमको समग्र उद्देश्य महाकाली सिंचाइ प्रणाली प्रथम चरणको सेवा कार्यक्षमता र सेवा वितरणमा सुधार गर्ने हो । ठूला सिंचाइ प्रणालीहरूको क्षमता भन्दा कम कार्यक्षमता, नहर खराब संचालन र मर्मत सम्भार, न्यून खर्च रकम असुली (औसतन ५ प्रतिशत भन्दा कम) र अपर्याप्त मर्मत सम्भार रकम जस्ता समस्याहरूको समाधान गर्ने गरी सिंचाइ व्यवस्थापन हस्तान्तरण कार्यक्रमको डिजाइन गरिएको छ ।

सिंचाइ व्यवस्थापन हस्तान्तरण कार्यक्रमले सिंचाइ प्रणालीको उप-प्रणालीको संचालन, मर्मत सम्भार तथा व्यवस्थापन गर्न र उप-प्रणालीको दिगोपनाको लागि जल उपभोक्ता संस्थाको सशक्तिकरण गर्ने प्रयोजनका लागि ठूला सिंचाइ प्रणालीहरूको नहर संचालन तथा मर्मत सम्भारका लागि सुधारिएको व्यवस्था र संयन्त्रहरू उपलब्ध गराउने उद्देश्य राखेको छ । सम्पत्ति व्यवस्थापन योजना सिंचाइ प्रणालीको भौतिक कार्यक्षमता र सेवा वितरणमा सुधार ल्याउने आशाका साथ तयार पारिएको त्यस्तै एउटा संयन्त्र हो ।

सिंचाइ व्यवस्थापन हस्तान्तरण कार्यक्रमले निम्नलिखित उपलब्धि हासिल गर्ने लक्ष्य राखेको छ :

- (क) महाकाली सिंचाइ प्रणाली प्रथम चरणको भौतिक कार्यक्षमतामा सुधार गर्ने,
- (ख) सिंचाइ विभाग, महाकाली पथरैया मोहना सिंचाइ व्यवस्थापन डिभिजनद्वारा मूलनहरबाट शाखा नहर र माइनरहरूमा विश्वसनीय ढंगले एकमुष्ट पानी आपूर्ति सेवा वितरण गर्ने, र
- (ग) जल उपभोक्ता संस्थाद्वारा शाखा नहर र माइनरहरूबाट टर्सरी नहरहरूमा तथा टर्सरी नहरहरूबाट फिल्ड आउटलेटहरूमा छरितो र समन्यायिक सेवा वितरण गर्ने ।

तसर्थ, उल्टाखाम शाखा नहरको सम्पत्ति व्यवस्थापन योजना सिंचाइ प्रणालीको भौतिक कार्यक्षमतामा सुधार ल्याउन केन्द्रित हुनु पर्दछ, जसले गर्दा यस शाखा नहरको नहर संचालन योजना अनुसार शाखा नहरबाट टर्सरी नहरहरूमा विश्वसनीय ढंगले छरितो र समन्यायिक सेवा वितरण गर्न सकियोस ।

१.२. सम्पत्ति व्यवस्थापन योजना

सम्पत्ति व्यवस्थापन योजनाको आरम्भ वित्तीय र वाणिज्य क्षेत्रबाट भएको हो र हाल यस योजनाको प्रयोग सिंचाइ तथा भल-निकास क्षेत्रमा पनि भैरहेको छ । पारम्परिक रूपमा, सिंचाइ तथा भल-निकास संरचनाहरूमा गरिने लगानी मूल रूपमा संरचनाहरूको योजना र निर्माणमा मात्र केन्द्रित हुने

गर्दथ्यो, तर संरचनाहरूको आर्थिक जीवनमा हुने सम्पत्तिको उपभोग र क्षयलाई थोरै मात्र वास्ता गरिन्थ्यो । तथापि, संरचनाहरूको व्यवस्थापन अन्तर्गत मर्मत सम्भार, पुनर्स्थापना, आधुनिकीकरण वा नया प्रविधिको कार्यान्वयन, सम्पत्तिको प्रतिस्थापना र विस्थापन जस्ता विभिन्न कार्यहरू पर्दछन् । यी सबै कार्यहरूको आफ्नो मूल्य हुन्छ र दिगो सेवा प्रदान गर्ने कार्यको समग्र मूल्यमा यी कार्यहरूको मूल्य समावेश गरिन्छ ।

सम्पत्ति व्यवस्थापन योजना भनेको, उपभोक्ताहरूलाई विश्वसनीय र खर्च बेहोर्न सकिने गरी सेवा प्रदान गर्नको लागि, संरचनाहरूमा दिगो रूपमा गरिने लगानीको योजना तर्जुमा गर्ने एउटा प्रक्रिया हो ।

१.३. उल्टाखाम शाखा नहरको सम्पत्ति व्यवस्थापन योजनाको उद्देश्य

उल्टाखाम शाखा नहरको सम्पत्ति व्यवस्थापन योजनाको उद्देश्य जल उपभोक्ता संस्थालाई सिंचाइ प्रणालीको दिगोपनाको लागि संरचनाहरूको संचालन र मर्मत सम्भारको लागि वार्षिक रूपमा आवश्यक पर्ने लगानी बारे जानकारी गराई स्रोत संकलन र परिचालन गर्न समेत सहयोग गर्ने हो ।

१.४. सम्पत्ति व्यवस्थापन योजना तर्जुमा कार्यविधि

उल्टाखाम शाखा नहरमा रहेका संरचनाहरूको लगत तयार गरी वर्तमान अवस्थाको मूल्यांकन समेत गर्ने कार्य जल व्यवस्थापन ईन्जीनियरको निर्देशन बमोजिम फिल्ड ईन्जीनियरद्वारा दिसम्बर, २०१६ ई. मा सम्पन्न गरिएको थियो । संरचनाहरूको वर्तमान अवस्थाको मूल्यांकन भौतिक अवस्थाको मूल्यांकनको लागि तोकिएको ५ श्रेणीको लागि उल्लेखित विवरणको आधारमा गरिएको छ ।

उल्टाखाम शाखा नहरको संचालन र मर्मत सम्भारको लागि लाग्ने खर्चको लागत अनुमान संरचनाहरूको वर्तमान भौतिक अवस्थालाई मध्येनजर राख्दै सम्बन्धित प्रणाली व्यवस्थापन इकाई प्रमुख संग परामर्श गरी तयार पारिएको छ । लागत अनुमानलाई चालू आर्थिक वर्ष समेत गरी ५ आर्थिक वर्षमा विभाजन गरिएको छ ।

१.५. प्रतिवेदनको सीमा

यस प्रतिवेदनमा, टर्सरी नहरहरूको संरचनाहरूको स्थलगत निरीक्षण गरी तयार पारिने संरचनाको भौतिक र कार्यगत अवस्थाको विवरण समावेश गरिएको छैन । त्यसैगरी, सिंचाइ सेवा शुल्क बाहेक अन्य आय-स्रोतहरूको संख्यात्मक विवरण दिइएको छैन ।

१.६. प्रतिवेदनको ढाँचा

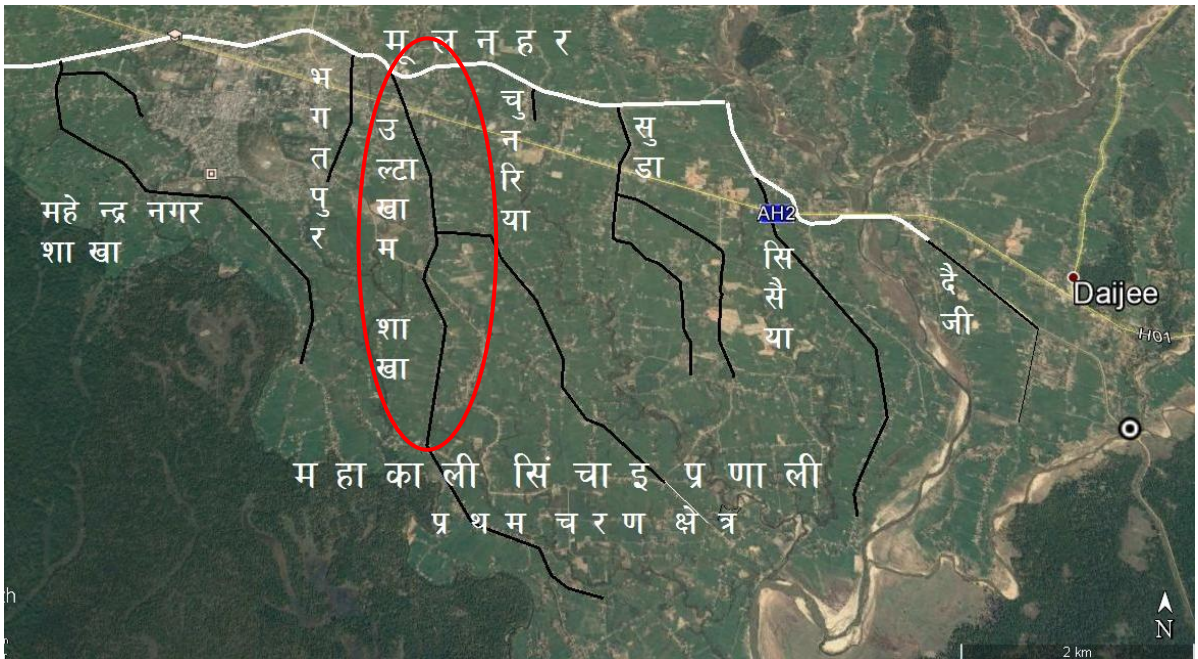
यस सम्पत्ति व्यवस्थापन योजना प्रतिवेदनमा आयोजनाको पृष्ठभूमि, उल्टाखाम शाखा नहर उप-प्रणालीको विवरण, जल उपभोक्ता संस्था, सम्पत्ति - सिंचाइ संरचना र अन्य सम्पत्तिको वर्तमान अवस्थाको लेखाजोखा, नहर संचालन तथा मर्मत सम्भारको लागत अनुमान र लागतको वार्षिक विभाजन आदि समावेश गरिएका छन् । साथै, यस प्रतिवेदनमा ३ परिशिष्टहरू - उल्टाखाम शाखा नहरको संरचनाहरूको वर्तमान अवस्थाको लेखाजोखा, उल्टाखाम शाखा नहरको नहर संचालन खर्चको विवरण, उल्टाखाम शाखा नहरको मर्मत सम्भार खर्चको विवरण रहेका छन् ।

२. उल्टाखाम शाखा नहर सिंचाइ उप-प्रणालीको परिचय

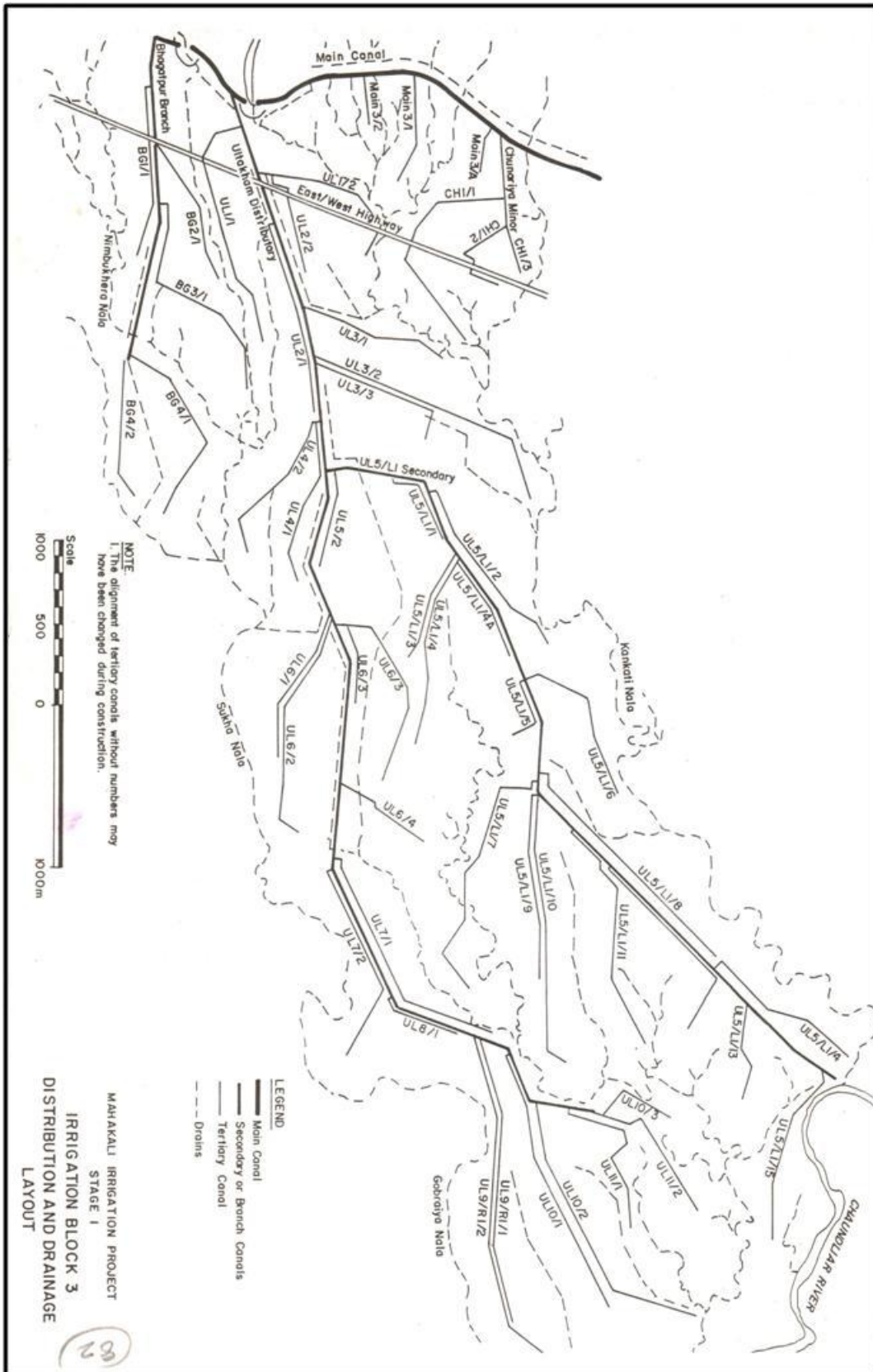
उल्टाखाम शाखा नहर महाकाली सिंचाइ प्रणालीको मूलनहरको चेनेज ९+५२४ किलोमीटरबाट निस्केको छ, अर्थात् शारदा ब्यारेजबाट यस शाखाको मूलनहरबाट छुट्टिने ठाउँ ९.५२४ किलोमीटर टाढा रहेको छ । यस शाखा नहरको लम्बाई ७.६२२ किलोमीटर, सिंचित क्षेत्र १०६४ हेक्टर र डिजाइन डिस्चार्ज १९४३ लीटर प्रति सेकण्ड छ । उल्टाखाम शाखा नहरबाट लाभान्वित हुने जल उपभोक्ता घरधुरीको विवरण उपलब्ध छैन ।

उल्टाखाम शाखा नहर महाकाली सिंचाइ प्रणाली प्रथम चरण क्षेत्रको ब्लक सी मा पर्दछ । यस शाखा नहरको चेनेज २+५०० किलोमीटर (महुलिया) बाट देब्रेपट्टि पूर्वतिर यूएल ५/एल १ सेकण्ड्री र चेनेज ६+६९८ किलोमीटर (पीसी चौराहा) बाट दाहिनेपट्टि पश्चिमतिर यूएल ९/आर १ सेकण्ड्री नहरहरु निस्केका छन् । यस शाखा नहर उप-प्रणाली अन्तर्गत ४० वटा टर्सरी नहरहरु रहेका छन् ।

महाकाली सिंचाइ प्रणाली प्रथम क्षेत्रमा उल्टाखाम शाखा नहरको स्थिति चित्र १ मा र उल्टाखाम शाखा नहर उप-प्रणाली अन्तर्गतका सेकण्ड्री र टर्सरी नहरहरुको संजाल चित्र २ मा देखाइएकोछ ।

चित्र १ : महाकाली सिंचाइ प्रणाली प्रथम चरणको मूलनहर र उल्टाखाम शाखा नहरको स्थिति नक्शा

चित्र २ : उल्ताखाम शाखा नहर उप-प्रणालीको ले-आउट नक्शा

२.१. उल्टाखाम शाखा नहरमा भएका संरचनाहरू

(क) उल्टाखाम शाखा नहर : लम्बाई ७.६२२ किलोमीटर

उल्टाखाम शाखा नहरमा, सेकण्डी र टर्सरी नहर हेड रेगुलेटर गेट, कस रेगुलेटर गेट, चेक ड्रप, कल्भर्ट, पाथ स्लैब र इस्केप जस्ता संरचनाहरू रहेका छन् । यी संरचनाहरूको समष्टिगत परिमाण तालिका १ मा दिइएको छ ।

तालिका १ : उल्टाखाम शाखा नहर उप-प्रणालीमा भएका नहर बाहेकका संरचनाहरू

क्र. सं.	संरचना	जम्मा
१	सेकण्डी नहर हेड रेगुलेटर गेट	२
२	टर्सरी नहर हेड रेगुलेटर गेट	४०
३	कस रेगुलेटर गेट	१
४	चेक ड्रप	१७
५	कल्भर्ट	१६
६	साइड इस्केप	४
७	पाथ स्ल्याब	८

३. जल उपभोक्ता संस्था

सिंचाइ तथा जलस्रोत व्यवस्थापन आयोजनाको सिंचाइ व्यवस्थापन हस्तान्तरण कार्यक्रम अन्तर्गत, सिंचाइ विभाग र जल उपभोक्ता संघ केन्द्रिय समितिको संयुक्त व्यवस्थापनमा संचालित महाकाली सिंचाइ प्रणालीको प्रथम चरण क्षेत्रमा रहेका मूलनहर बाहेक सबै शाखा नहर, माइनर, सेकण्ड्री नहर, सब-माइनर र टर्सरी नहरहरूको सिंचाइ व्यवस्थापन गर्ने जिम्मेदारी महाकाली सिंचाइ जल उपभोक्ता संघ प्रथम चरण क्षेत्रीय समितिलाई हस्तान्तरण गरिएकोछ । महाकाली सिंचाइ जल उपभोक्ता संघ प्रथम चरण क्षेत्रीय समिति अन्तर्गत ५ वटा ब्लक समितिहरू र १९८ वटा टर्सरी समितिहरू गठन गरिएका छन् । ब्लक अन्तर्गतका नहर-नहरीहरूको संचालन र मर्मत सम्भार गर्ने कार्य ब्लक समितिहरूले गर्दै आएका छन् । उल्टाखाम शाखा नहर ब्लक सी मा रहेकोले यसको सिंचाइ व्यवस्थापन अर्थात् नहर संचालन र मर्मत सम्भार गर्ने कार्य जल उपभोक्ता संघ ब्लक सी कार्यकारिणी समितिले गर्दै आएको छ । उल्टाखाम शाखा नहर सिंचाइ उप-प्रणाली अन्तर्गतका टर्सरी नहरहरूको संचालन र मर्मत सम्भारका लागि ४० वटा टर्सरी समितिहरू गठन गरिएका छन् ।

जल उपभोक्ता संघ प्रथम चरण क्षेत्रीय समितिको वर्तमान कार्यकारिणी समिति यस प्रकार छ :

श्री अर्जुन बहादुर रावल	अध्यक्ष
श्री सिता देवी भण्डारी	उपाध्यक्ष
श्री धन बहादुर देउवा	महासचिव
श्री डिल्लीराज पनेरु	सचिव
श्री धनेश्वरी भट्ट	कोषाध्यक्ष
श्री सिता डंगौरा	सदस्य
श्री चन्द्रा देवी भाट	सदस्य
श्री चन्द्रा देवी शाह	सदस्य
श्री हर्क बहादुर थापा आलेमगर	सदस्य
श्री अमर चुनारा	सदस्य
श्री खगेश्वर प्रसाद पाण्डेय	निवर्तमान अध्यक्ष

जल उपभोक्ता संघ ब्लक सी को वर्तमान कार्यकारिणी समिति यस प्रकार छ :

श्री गणेश दत्त जोशी	अध्यक्ष
श्री दान सिंह कठायत	उपाध्यक्ष
श्री डम्बर सिंह कार्की	महासचिव
श्री गणेश प्रसाद पाण्डेय	सचिव
श्री महेश उप्रेती	कोषाध्यक्ष
श्री राजाराम चौधरी	सदस्य
श्री मनिषा रावल	सदस्य
श्री सीता चौधरी	सदस्य
श्री शेर बहादुर ओड	सदस्य
श्री लक्ष्मी बोहरा	सदस्य
श्री दिलीप कुंवर	पदेन सदस्य

टर्सरी समितिको कार्यकारिणी समिति यस प्रकार रहेकोछ :

अध्यक्ष

महासचिव

कोषाध्यक्ष

महिला प्रतिनिधि

आउटलेट लिडरहरु - कार्यकारी सदस्य

३.१ टर्सरी समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार

- महाकाली सिंचाइ प्रणाली जल उपभोक्ता संघको विधान २०४८ सातौं संशोधन-२०७१ को दफा ४.२.१ बमोजिम स्थानीय स्रोत परिचालन गरी टर्सरी नहरको सञ्चालन तथा मर्मत सम्भार कार्य गर्ने गराउने
- दफा ४.२.२ बमोजिम प्रत्येक आ.व. मा जल उपभोक्ताहरुलाई सदस्यता वितरण गर्ने गराउने ।
- दफा ४.२.४. बमोजिम सिंचाइ सेवा शुल्क उठाउन सहयोग गर्ने गराउने ।
- दफा ४.२.५. बमोजिम सिंचाइ नहुने जग्गाको स्थलगत निरीक्षण प्रतिवेदन सहित जल उपभोक्ता संघ ब्लक समितिमा सिफारिस गर्ने

३.२ ब्लक समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार

- दफा ४.२.३. बमोजिम टर्सरी समिति मार्फत् आएका समस्याहरु समाधान गर्ने गराउने ।
- दफा ४.२.४. बमोजिम मर्मत सम्भारको काम गर्ने गराउने ।
- दफा ४.२.५ बमोजिम नहरको संरक्षणका लागि आवश्यक कार्यहरुको सूची तयार गरी क्षेत्रीय समितिमा पेश गर्ने र सोको सार्वजनिक सूचना टास्ने ।
- दफा ६.१.१ बमोजिम प्रत्येक ब्लक समितिले आफू मातहतका आउटलेट समूह, टर्सरी अन्तर्गतका उपभोक्ताहरुबाट सिंचाइ सेवा शुल्क बापत रकम उठाउने ।
- दफा ६.३.५ बमोजिम अनुसार सिंचाइ सेवा शुल्क बापत प्राप्त रकम मध्ये ब्लक समितिहरुले निम्नानुसार रकम बाण्डफाण्ड गर्नु पर्नेछ ।

(क) सम्बन्धित टर्सरी समितिलाई	२५%
(ख) सम्बन्धित ब्लक समितिलाई	४०%
(ग) सम्बन्धित क्षेत्रीय समितिलाई	१०%
(घ) सम्बन्धित केन्द्रीय समितिलाई	५%
(ङ.) राजस्व बापत म.प.मो.सिं.व्य.व.डि.लाई	१०%
(च) मर्मत सम्भार कोष बापतको रकम	१०%

३.३ क्षेत्रीय समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार

- दफा ४.५.२. बमोजिम आफू मातहतका सिंचाइ संरचनाहरुको मर्मत सम्भार गर्ने गराउने ।
- दफा ४.५.१० बमोजिम मातहतका जल उपभोक्ता संघहरुले समाधान गर्न नसकेका समस्याहरु सुल्झाउने ।

- दफा ४.५.१३ बमोजिम मातहतका प्रणालीको वार्षिक मर्मत सम्भारका लागि कार्यक्रम तर्जुमा गर्ने ।
- दफा ४.५.१५ बमोजिम मातहतका ब्लक समितिहरूले गरेको मर्मत सम्भार कार्यको अन्तिम निरीक्षण तथा अनुगमन गर्ने ।

३.४ जल उपभोक्ता संस्थाको नहर संचालन तथा मर्मत सम्भार गर्ने कार्यनीति

३.४.१ शाखा र माइनर नहरको सिल्ट र भ्राडी बुट्यान सफा गर्ने

शाखा र माइनर नहरमा लाइनिंग गरिएको भागको सिल्ट सफा गर्ने काममा मान्छेहरू लगाउने र अन्य भागमा आवश्यकता अनुसार मान्छेहरू लगाएर वा मेशिनको प्रयोग गरेर सिल्ट र भ्राडी बुट्यान सफा गरिनेछ । यस प्रयोजनका लागि ब्लक समितिबाट १ जना पदाधिकारी वा सदस्यलाई जिम्मेदारी दिइनेछ ।

वार्षिक रूपमा संकलन गरिने सिंचाइ सेवा शुल्क रकमबाट मात्र शाखा र माइनर नहरको संचालन र मर्मत सम्भार गर्न सम्भव नहुने देखिएकोले व्यवस्थित र गुणस्तरीय सिंचाइ सेवा वितरण गर्नको लागि समुचित मर्मत सम्भार गर्न अन्य स्रोत - उदाहरणको लागि नहरको डिलमा उम्रेको घास विक्री गरेर, जल उपभोक्ता संस्थाको मातहतमा रहेको जग्गा जमीन र भवन आदि भाडामा दिएर वा अन्य प्रयोग गरेर आय आर्जन गर्ने नीति लिइनेछ । आवश्यकता परेमा टर्सरी समितिहरू संग छलफल गरी सिंचाइ नियमावलीको अधिनमा रही नहरको मर्मत सम्भारको लागि चाहिने नपुग रकम जल उपभोक्ताहरूबाट मर्मत सम्भार रकमको रूपमा संकलन गरिनेछ ।

शाखा र माइनर नहरको सिल्ट र भ्राडी बुट्यान सफा गर्ने काममा मान्छेहरू लगाउने भएमा टर्सरी समितिहरू संग छलफल गरी जल उपभोक्ताहरूलाई समेत संचालन गरिनेछ । शाखा र माइनर नहरको सिल्ट र भ्राडी बुट्यान सफा गर्ने काम हरेक वर्ष वा एक वर्षको अन्तरमा गरिनेछ ।

जनश्रम परिचालन वा नगद योगदानबाट शाखा नहर सफाई गराउँदा प्रयोग हुने जनश्रम, ज्यामी र नगदको अभिलेख राखिनेछ । त्यस्तै, मेशिनको प्रयोग गरी सिल्ट सफाई गराउँदा मेशिनको कार्य संचालन घण्टा, प्रयोग हुने ईंधन, मोबिल आदिको अभिलेख राखिनेछ ।

३.४.२ टर्सरी नहरको सिल्ट र भ्राडी बुट्यान सफा गर्ने

टर्सरी नहरको सिल्ट र भ्राडी बुट्यान सफा गर्ने काम मान्छे लगाएर गरिनेछ । टर्सरी नहरको संचालन र मर्मत सम्भार गर्ने कामको लागि टर्सरी समितिका अध्यक्ष पूर्ण जिम्मेदार हुने छन् । यस प्रयोजनका लागि अध्यक्षले आउटलेट लिडरहरू संग छलफल गरी जल उपभोक्ताहरूबाट श्रमदान परिचालन गरिनेछ वा जग्गाको क्षेत्रफल अनुसार आवश्यक रकम संकलन गरी ज्यामी लगाएर टर्सरी नहरको सफाई गरिनेछ । यसरी जनश्रम परिचालन वा नगद योगदानबाट नहर सफाई गराउँदा प्रयोग हुने जनश्रम, ज्यामी र नगदको अभिलेख राखिनेछ ।

टर्सरी नहरको सिल्ट र भ्राडी बुट्यान सफा गर्ने काम वर्षको दुई चोटि - असोज/कार्तिक र चैत/बैशाख महिनाहरूमा गरिनेछ ।

४. सम्पत्तिको वर्तमान अवस्थाको लेखाजोखा

उल्टाखाम शाखा नहरका सिंचाइ संरचनाहरु र अन्य सम्पत्तिहरुको वर्तमान भौतिक अवस्थाको लेखाजोखा तालिका २ मा दिइएको, विश्व बैंक मिशनले सुझाव दिएको १ देखि ५ सम्मको भौतिक अवस्थाको आधारमा दिसम्बर, २०१६ मा गरिएको थियो ।

तालिका २ : संरचनाको भौतिक अवस्थाको लेखाजोखा गर्ने आधार

रेटिंग/अवस्था सूचक	अवस्था
५	नवनिर्मित र पूरै सेवा दिनसक्ने
४	सामान्यतया ठीक अवस्थामा भएको, नबिग्रे-भत्केको, नियमित मर्मत सम्भार मात्र गर्नु पर्ने, अपेक्षित कार्य (सेवा) सन्तोषजनक ढंगले सम्पादन गरेको
३	सामान्यतया ठीक अवस्थामा भएको, केही बिग्रे-भत्केको, हेरचाह आवश्यक रहेको, तथापि अपेक्षित कार्य (सेवा) सन्तोषजनक ढंगले सम्पादन गरेको
२	धेरै बिग्रे-भत्केको वा क्षतिग्रस्त भएको, मर्मत सम्भारमा ढिलाई भएको कारणले क्षतिग्रस्त, सेवा दिन नसक्ने अवस्थामा पुगेको, तत्काल पुनर्स्थापना गर्नु पर्ने
१	अत्यन्त खराब र दयनीय अवस्थामा रहेको, चालू अवस्थामा नरहेको, सेवा पुनर्बहाली गर्नको लागि आंशिक पुनर्निर्माण वा पूर्ण प्रतिस्थापन गर्नु पर्ने

४.१. सिंचाइ संरचनाहरुको भौतिक अवस्थाको लेखाजोखा

उल्टाखाम शाखा नहरका सिंचाइ संरचनाहरुको वर्तमान भौतिक अवस्थाको लेखाजोखा परिशिष्ट १ मा दिइएको छ । धेरैजसो संरचनाहरु सामान्यतया ठीक अवस्थामा भएको, नबिग्रे-भत्केको, नियमित मर्मत सम्भार मात्र गर्नु पर्ने, अपेक्षित कार्य (सेवा) सन्तोषजनक ढंगले सम्पादन गर्न सक्ने अवस्थामा रहेका छन् । तथापि, शाखा नहर मा सिल्ट थुप्रेको र भ्वाडी बुट्यान उम्रेको देखिएकोले नहरको नियमित सफाई गर्ने प्रस्ताव समेत गरिएको छ ।

४.२. अन्य संरचना र सम्पत्तिहरुको भौतिक अवस्थाको लेखाजोखा

उल्टाखाम शाखा नहर संग जोडिएको ब्लक समितिको कार्यालय भवन बाहेक कुनै भवन वा अन्य सम्पत्ति रहेको छैन । ब्लक समितिको नवनिर्मित कार्यालय भवन हालसालै निर्माण गरिएको छ ।

५. नहर संचालन तथा मर्मत सम्भार खर्च

उल्टाखाम शाखा नहरको संचालनमा लाग्ने खर्चको लागत अनुमान परिशिष्ट २ मा दिइएको छ । यस खर्च अन्तर्गत, ४३ वटा गेटहरुको नियमित मर्मत सम्भारमा लाग्ने खर्च, १ जना चौकीदारको तलब बापतको खर्च, १ जना चौकीदारको लागि भाडी तथा बुट्यान सरसफाई र सानातिना माटो खन्ने र भर्ने कामका लागि औजार र उपकरणको उपलब्धतामा लाग्ने खर्च, जउस प्रतिनिधि तथा चौकीदारद्वारा शाखा र सेकण्डी नहरको गस्ती (पेट्रोलिंग) को लागि साइकलको मर्मत खर्च, जउस प्रतिनिधि तथा चौकीदार बीच संचारको लागि खर्च, जउस प्रतिनिधि तथा चौकीदारको लागि स्टेशनरी खर्च र अन्य आवश्यक सामग्री खर्च समावेश गरिएका छन् । नहरको संचालनमा लाग्ने खर्चलाई चालू आर्थिक वर्ष सहित ५ आर्थिक वर्षमा विभाजन गरिएकोछ ।

यसैगरी, उल्टाखाम शाखा नहरको मर्मत सम्भारमा लाग्ने खर्चको लागत अनुमान परिशिष्ट ३ मा दिइएको छ । यस खर्च अन्तर्गत, भगतपुर माइनर नहरमा भएका संरचनाहरुको मर्मत सम्भारमा लाग्ने खर्चका साथै नहरमा थुप्रिएको सिल्ट र उम्रेका भाडी तथा बुट्यानको सफाईमा लाग्ने खर्च समावेश गरिएका छन् । नहरको मर्मत सम्भारमा लाग्ने खर्चलाई चालू आर्थिक वर्ष सहित ५ आर्थिक वर्षमा विभाजन गरिएकोछ । यसका साथै, सिंचाइ उप-प्रणालीको आकस्मिक मर्मत सम्भारको लागि प्रति वर्ष रु. १,५०,००० खर्च छुट्याउने गरी प्रस्ताव गरिएको छ । उल्टाखाम शाखा नहरको संचालन तथा मर्मत सम्भारमा लाग्ने खर्चको समष्टिगत र वार्षिक विवरण तालिका ३ मा दिइएको छ ।

तालिका ३ : उल्टाखाम शाखा नहरको संचालन तथा मर्मत सम्भारमा लाग्ने खर्चको समष्टिगत र वार्षिक विवरण

क. सं.	विवरण	लागत अनुमान (रु.)	वर्ष १ (रु.)	वर्ष २ (रु.)	वर्ष ३ (रु.)	वर्ष ४ (रु.)	वर्ष ५ (रु.)
१	नहर संचालन खर्च +	847000	169400	169400	169400	169400	169400
२	नहर नियमित मर्मत सम्भार खर्च ++	1625000	325000	325000	325000	325000	325000
क	संरचना मर्मत सम्भार	-					
ख	सिल्ट तथा भाडी बुट्यान सफा गर्ने	1625000	325000	325000	325000	325000	325000
३	नहरको आकस्मिक मर्मत सम्भार खर्च	750000	150000	150000	150000	150000	150000
	जम्मा नहर संचालन र मर्मत सम्भार खर्च रु.	3222000	644400	644400	644400	644400	644400

+ परिशिष्ट २ बाट

++ परिशिष्ट ३ बाट

तालिका ३ मा दिइएको विवरण मध्ये, सालबसाली गरिने नहर संचालन र सिल्ट तथा भाडी बुट्यान सफा गर्ने कामको लागि प्रति वर्ष जम्मा रु. ४,९४,४०० लाग्ने देखिन्छ । यो खर्च रु. ४६४ प्रति हेक्टर पर्न आउँछ र यो वार्षिक सिंचाइ सेवा शुल्कबाट उठेको रकमबाट बेहोरिनेछ । जल उपभोक्ता संस्थाले नहर संचालन हुने वर्षको ९ महिनाको लागि सरकारी दररेट भन्दा कम तलबमा काम गर्न इच्छुक स्थानीय व्यक्तिलाई नियुक्त गरी संचालन खर्च घटाउनु पर्नेछ । नहरको आकस्मिक मर्मत सम्भार खर्च मौज्जात सिंचाइ सेवा शुल्क रकम वा अन्य आय आर्जनबाट वा जल उपभोक्ताहरुबाट संकलन गरी जुटाइनेछ । संरचना मर्मत सम्भारमा लाग्ने खर्च सिंचाइ व्यवस्थापन डिभिजनले बेहोरिनेछ ।

६. सिंचाइ सेवा शुल्क संकलन

जल उपभोक्ता संस्थाले चालू आर्थिक वर्षमा रु. ६०० प्रति हेक्टरका दरले सिंचाइ सेवा शुल्क संकलन गरिरहेकोछ । गत आ.व. २०७२/७३ मा ब्लक सी मा रु. ४५० प्रति हेक्टरका दरले कुल रु. १,२९,८०७ सिंचाइ सेवा शुल्क संकलन भएकोछ ।

ब्लक सी अन्तर्गत भगतपुर माइनर र उल्टाखाम शाखा नहरहरु रहेका छन् । माइनर र शाखा नहर वाइज सिंचाइ सेवा शुल्क संकलनको तथ्यांक प्राप्त नभएकोले यी नहरहरुको समानुपातिक सिंचित क्षेत्र (%) को आधारमा आ.व. २०७२/७३ मा ब्लक सी मा उठेको जम्मा सिंचाइ सेवा शुल्क संकलन रकम रु. १,२९,८०७ लाई नहर वाइज आकलन गरी तालिका ४ मा दिइएकोछ । संकलन गरिएको रकम रु. १,२९,८०७ जम्मा उठनु पर्ने सिंचाइ सेवा शुल्क रु. ५९३५५० को २१.८७ प्रतिशत हुन्छ । तालिका ४ अनुसार आ.व. २०७२/७३ मा उल्टाखाम शाखा नहरमा रु. १,०४,७०२ उठेको अनुमान गर्न सकिन्छ ।

तालिका ४ : नहर वाइज उठेको समानुपातिक सिंचाइ सेवा शुल्कको विवरण

	सिंचित क्षेत्र (हे.)	रु. ४५० प्रति हेक्टरका दरले उठनु पर्ने सिंचाइ सेवा शुल्क रु.	आ.व. २०७२/७३ मा उठेको सिंचाइ सेवा शुल्क रु.	समानुपातिक सिंचित क्षेत्र (%)	माइनर र शाखा नहर वाइज उठेको समानुपातिक सिंचाइ सेवा शुल्क रु.
१. भगतपुर माइनर	140	63000		10.61	13772
२. उल्टाखाम शाखा नहर	1064	478800		80.66	104702
३. मूल नहरबाट सोभै निस्कने आउटलेटहरु					
जम्मा	1319	593550	129807		

७. जल उपभोक्ता संस्थाको स्रोत व्यवस्थापन योजना

७.१ सिंचाइ सेवा शुल्कबाट उठेको रकम

उल्टाखाम शाखा नहरका जल उपभोक्ताहरुबाट रु. ४५० प्रति हेक्टरका दरले उठनु पर्ने सिंचाइ सेवा शुल्क रु. ४,७८,८०० उठनु पर्नेमा आर्थिक वर्ष २०७२/७३ मा लगभग रु. १,०४,७०२ उठेको अनुमान छ। यो रकम वार्षिक रुपमा उठनु पर्ने सिंचाइ सेवा शुल्क भन्दा बढी छ। उठेको रकममा विगत वर्षको बक्यौता र जरिवाना समेत जम्मा भएकोले उठनु पर्ने सिंचाइ सेवा शुल्क भन्दा बढी देखिएको हो।

सिंचाइ सेवा शुल्क जल उपभोक्ता संस्थाको आयको प्रमुख स्रोत भएकोले नहरको संचालन र मर्मत सम्भारको लागि सालबसाली खर्च गर्नु पर्ने रकम जुटाउनका लागि सिंचाइ सेवा शुल्क संकलनमा जोड दिनु पर्नेछ। यस प्रयोजनका लागि सिंचाइ सेवा उपलब्ध गराउने जिम्मेदारी पाएको जल उपभोक्ता संघ ब्लक समितिले सिंचाइ सेवा शुल्क बुझाउने उपभोक्ताहरुलाई विश्वसनीय तथा गुणस्तरीय सेवा अनिवार्य रुपमा प्रदान गर्नु पर्नेछ। साथै, समितिले सिंचाइ सेवा शुल्क नबुझाउने उपभोक्ताहरुलाई विश्वसनीय तथा गुणस्तरीय सेवा प्रदान गरी सिंचाइ सेवा शुल्क तिर्न दबाव दिनुका साथै विभिन्न सचेतना कार्यक्रम संचालन गर्नु पर्नेछ। त्यस्तै, सिंचाइ सेवा उपभोग गरेका उपभोक्ताहरुले तिर्नु पर्ने सिंचाइ सेवा शुल्क तिरी नहरको संचालन र मर्मत सम्भारमा सहयोग गर्नु पर्दछ। टर्सरी समिति र आउटलेट लिडरहरुले जल उपभोक्ताहरुलाई सिंचाइ सेवा शुल्क तिर्न दबाव दिने र उत्प्रेरित गर्ने गर्नु पर्दछ।

ब्लक समितिहरुले सिंचाइ सेवा शुल्क रकम खर्च गर्दा उठेको रकमको ४०% बराबर रकम मात्र खर्च गर्न सक्नेछ। उदाहरणको लागि, आर्थिक वर्ष २०७२/७३ मा सिंचाइ सेवा शुल्क रु. १,०४,७०२ उठेकोमा सोको ४०% अर्थात् रु. ४१८८० मात्र खर्च गर्न सक्नेछ।

७.२ उपभोक्ताबाट प्राप्त जनश्रमदान, नगदी र निर्माण सामाग्री

ब्लक समितिले शाखा, माइनर र सेकण्डी नहरहरुको मर्मत सम्भार गर्ने काममा जल उपभोक्ताहरुबाट जनश्रमदान, नगदी र निर्माण सामाग्रीहरु संकलन गरी परिचालन गर्दा सोको मूल्यांकन गरी अभिलेख राख्ने अनिवार्य व्यवस्था मिलाउनु पर्दछ। त्यस्तै, टर्सरी समितिहरुले टर्सरी नहरको मर्मत सम्भार गर्ने काममा जल उपभोक्ताहरुबाट जनश्रमदान, नगदी र निर्माण सामाग्रीहरु संकलन गरी परिचालन गर्दा सोको मूल्यांकन गरी अभिलेख राख्नु पर्दछ।

७.५ सरकारी अनुदान

सिंचाइ व्यवस्थापन डिभिजनले परिशिष्ट ३ मा उल्लेखित टर्सरी नहरहरुमा ७ वटाका दरले आउटलेटहरु तथा ५ वटाका दरले चेक स्ट्रक्चरहरु निर्माणको लागि सरकारी अनुदान जुटाई निर्माण गरी दिनु पर्नेछ।

द. अनुगमन तथा मूल्यांकन

क्षेत्रीय समितिले ब्लक समिति र टर्सरी समितिहरूले गर्ने नहर सञ्चालन तथा मर्मत सम्भार कार्यको नियमित र आवधिक अनुगमन गर्नु पर्नेछ । यस प्रयोजनका लागि समितिले एकजना पदाधिकारी वा सदस्यको संयोजकत्वमा अनुगमन उपसमिति गठन गर्नु पर्नेछ ।

९. निष्कर्ष र सुझाव

उल्टाखाम शाखा नहरको सिंचाइ व्यवस्थापनको सम्पूर्ण जिम्मेदारी जल उपभोक्ता संस्थाको भएकोले जल उपभोक्ता संस्थाले नहरको संचालन तथा मर्मत सम्भारमा लाग्ने खर्च जुटाउनका लागि सिंचाइ सेवा शुल्क संकलन का अतिरिक्त अन्य स्रोतहरूको परिचालन गरी आय आर्जन गर्न समेत जल उपभोक्ता संस्थालाई सुझाव प्रस्तुत गरिन्छ ।

त्यस्तै, सिंचाइ व्यवस्थापन डिभिजनले टर्सरी नहरहरूमा ७ वटाका दरले आउटलेटहरू तथा ५ वटाका दरले चेक स्ट्रक्चरहरू नया निर्माण गर्नु पर्नेछ ।

महाकाली सिंचाइ प्रणाली प्रथम चरण, ब्लक सी
उल्टाखाम शाखा नहरको संरचनाहरुको वर्तमान अवस्थाको लेखाजोखा

क्र. सं.	संरचना	चेनेज (किमी)	अवस्था सूचक	समस्या/मर्मत सम्भार आवश्यकता	अनुमानित लागत खर्च
(क)	उल्टाखाम शाखा				
1	यू एल १/१	0+388	४		
2	यू एल १/२	0+388	४		
3	चेक ड्रप	0+408	४		
4	चेक ड्रप	0+581	४		
5	राजमार्ग कल्भर्ट	0+624	४		
6	यू एल २/२	0+810	४		
7	यू एल २/१	0+828	४		
8	चेक ड्रप	0+859	४		
9	यू एल ३/१	1+400	४		
10	चेक ड्रप	1+436	४		
11	कल्भर्ट	0+985	४		
12	कल्भर्ट	1+086	४		
13	यू एल ३/२	2+010	४		
14	यू एल ३/३	2+020	४		
15	साइड इस्केप	2+130	४		
16	चेक ड्रप	2+152	४		
17	यू एल ४/२	2+480	४		
18	यू एल ४/१	2+490	४		
19	यू एल ५/एल १ सेकण्डी नहर गेट	2+500	४		
20	कस रेगुलेटर	2+500	४		
21	चेक ड्रप	3+000	४		
22	कल्भर्ट खोल्टी स्कूल	3+040	४		
23	यू एल ६/१	3+489	४		
24	यू एल ६/२	3+495	४		
25	यू एल ६/३	3+495	४		
26	चेक ड्रप	3+500	४		
27	कल्भर्ट	3+568	४		
28	पाथ स्ल्याब, हुनैनाथ स्कूल	3+740	४		
29	चेक ड्रप	3+850	४		
30	यू एल ६/४	4+210	४		
31	चेक ड्रप	4+280	४		
32	पाथ स्ल्याब	4+510	४		
33	कल्भर्ट	4+720	४		
34	साइड इस्केप	4+870	४		
35	कल्भर्ट खन्ना चौराहा	5+090	४		
36	यू एल ७/१	5+272	४		
37	यू एल ७/२	5+272	४		
38	चेक ड्रप	5+287	४		
39	यू एल ८/१	6+055	४		

40	चेक ड्रप	6+070	४		
41	यू एल ९/आर १ सेकण्डी नहर गेट	6+658	४		
42	कल्भर्ट, पीसीओ चौराहा	6+699	४		
43	यू एल १०/३	6+760	४		
44	चेक ड्रप	6+775	४		
45	यू एल १०/१	7+110	४		
46	कल्भर्ट	7+117	४		
47	यू एल १०/२	7+216	४		
48	चेक ड्रप	7+221	४		
49	साइड इस्केप	7+440	४		
50	यू एल ११/१	7+622	४		
51	यू एल ११/२	7+622	४		
(ख)	यू एल ५/एल १ सेकण्डी नहर				
52	यू एल ५/२	0+025	४		
53	पाथ स्ल्याब	0+328	४		
54	कल्भर्ट	0+523	४		
55	यू एल ५/एल १/१	0+526	४		
56	यू एल ५/एल १/२	0+735	४		
57	चेक ड्रप	0+759	४		
58	पाथ स्ल्याब	1+095	४		
59	यू एल ५/एल १/३	1+225	४		
60	यू एल ५/एल १/४	1+235	४		
61	चेक ड्रप	1+428	४		
62	कल्भर्ट	1+645	४		
63	पाथ स्ल्याब	1+753	४		
64	यू एल ५/एल १/६	1+995	४		
65	साइड इस्केप	2+020	४		
66	यू एल ५/एल १/५	2+021	४		
67	चेक ड्रप	2+045	४		
68	कल्भर्ट	2+164	४		
69	यू एल ५/एल १/८	2+515	४		
70	कल्भर्ट	2+580	४		
71	यू एल ५/एल १/१०	2+600	४		
72	यू एल ५/एल १/७	2+600	४		
73	यू एल ५/एल १/९	2+600	४		
74	चेक ड्रप	2+659	४		
75	पाथ स्ल्याब	2+744	४		
76	पाथ स्ल्याब	2+986	४		
77	कल्भर्ट	3+028	४		
78	यू एल ५/एल १/११	3+320	४		
79	कल्भर्ट	3+666	४		
80	यू एल ५/एल १/१६ ए	3+735	४		
81	यू एल ५/एल १/१३	3+735	४		
82	कल्भर्ट	3+921	४		
83	साइड इस्केप	3+942	४		
84	यू एल ५/एल १/१४	3+990	४		
85	यू एल ५/एल १/१६	4+550	४		

86	यू एल ५/एल १/१५	4+550	४		
(ग)	यू एल ९/आर १				
87	यू एल ९/आर १/१	0+807	४		
88	यू एल ९/आर १/२	0+807	४		
89	उल्टाखाम शाखा चेनेज ०+००० देखि ७+६२२ सम्म			सिल्ट सफा गर्ने (सालबसाली)	200000
90	यू एल ५/एल १ सेकण्डी नहर चेनेज ०+००० देखि ४+५५० सम्म				100000
91	यू एल ९/आर १ चेनेज ०+००० देखि ०+८०७ सम्म				25000

परिशिष्ट २

महाकाली सिंचाइ प्रणाली प्रथम चरण, ब्लक सी
उल्टाखाम शाखा नहरको नहर संचालन खर्चको विवरण

क्र. सं.	विवरण	लगत अनुमान (रु.)	वर्ष १ (रु.)	वर्ष २ (रु.)	वर्ष ३ (रु.)	वर्ष ४ (रु.)	वर्ष ५ (रु.)
1	गेट मर्मत सम्भार (४३ वटा)	50000	10000	10000	10000	10000	10000
2	१ जना चौकीदारहरुको तलब	750000	150000	150000	150000	150000	150000
3	१ जना चौकीदारहरुको लागि भाडी तथा बुट्यान सरसफाई र सानातिना माटो खन्ने र भर्ने कामका लागि औजार र उपकरणको उपलब्धता	5000	1000	1000	1000	1000	1000
4	जउस प्रतिनिधि र चौकीदारद्वारा शाखा र सेकण्ड्री नहरको गस्ती (पेट्रोलिंग) को लागि साइकलको मर्मत खर्च	25000	5000	5000	5000	5000	5000
5	जउस प्रतिनिधि र चौकीदार बीच संचारको लागि खर्च	10000	2000	2000	2000	2000	2000
6	जउस प्रतिनिधि र चौकीदारको लागि स्टेशनरी खर्च	2000	400	400	400	400	400
7	जउस प्रतिनिधि र चौकीदारको लागि अन्य आवश्यक सामग्री खर्च	5000	1000	1000	1000	1000	1000
	जम्मा (रु.)	847000	169400	169400	169400	169400	169400

महाकाली सिंचाइ प्रणाली प्रथम चरण, ब्लक सी
उल्टाखाम शाखा नहरको मर्मत सम्भार खर्चको विवरण

क्र. सं.	संरचना	चेनेज (किमी)	अनुमानित लागत खर्च	वर्ष १ (रु.)	वर्ष २ (रु.)	वर्ष ३ (रु.)	वर्ष ४ (रु.)	वर्ष ५ (रु.)
(क)	उल्टाखाम शाखा							
1	यू एल १/१	0+388						
2	यू एल १/२	0+388						
3	चेक डप	0+408						
4	चेक डप	0+581						
5	राजमार्ग कल्भर्ट	0+624						
6	यू एल २/२	0+810						
7	यू एल २/१	0+828						
8	चेक डप	0+859						
9	यू एल ३/१	1+400						
10	चेक डप	1+436						
11	कल्भर्ट	0+985						
12	कल्भर्ट	1+086						
13	यू एल ३/२	2+010						
14	यू एल ३/३	2+020						
15	साइड इस्केप	2+130						
16	चेक डप	2+152						
17	यू एल ४/२	2+480						
18	यू एल ४/१	2+490						
19	यू एल ५/एल १ सेकण्डी नहर गेट	2+500						
20	कस रेग्लेटर	2+500						
21	चेक डप	3+000						
22	कल्भर्ट खोल्टी स्कूल	3+040						
23	यू एल ६/१	3+489						

24	यू एल ६/२	3+495					
25	यू एल ६/३	3+495					
26	चेक डप	3+500					
27	कल्भर्ट	3+568					
28	पाथ स्ल्याब, हनैनाथ स्कूल	3+740					
29	चेक डप	3+850					
30	यू एल ६/४	4+210					
31	चेक डप	4+280					
32	पाथ स्ल्याब	4+510					
33	कल्भर्ट	4+720					
34	साइड इस्केप	4+870					
35	कल्भर्ट खन्ना चौराहा	5+090					
36	यू एल ७/१	5+272					
37	यू एल ७/२	5+272					
38	चेक डप	5+287					
39	यू एल ८/१	6+055					
40	चेक डप	6+070					
41	यू एल ९/आर १ सेकण्डी नहर गेट	6+658					
42	कल्भर्ट, पीसीओ चौराहा	6+699					
43	यू एल १०/३	6+760					
44	चेक डप	6+775					
45	यू एल १०/१	7+110					
46	कल्भर्ट	7+117					
47	यू एल १०/२	7+216					
48	चेक डप	7+221					
49	साइड इस्केप	7+440					
50	यू एल ११/१	7+622					
51	यू एल ११/२	7+622					
(ख)	यू एल ५/एल १ सेकण्डी नहर						
52	यू एल ५/२	0+025					
53	पाथ स्ल्याब	0+328					
54	कल्भर्ट	0+523					

55	यू एल ५/एल १/१	0+526						
56	यू एल ५/एल १/२	0+735						
57	चेक डुप	0+759						
58	पाथ स्ल्याब	1+095						
59	यू एल ५/एल १/३	1+225						
60	यू एल ५/एल १/४	1+235						
61	चेक डुप	1+428						
62	कल्भर्ट	1+645						
63	पाथ स्ल्याब	1+753						
64	यू एल ५/एल १/६	1+995						
65	साइड इस्केप	2+020						
66	यू एल ५/एल १/५	2+021						
67	चेक डुप	2+045						
68	कल्भर्ट	2+164						
69	यू एल ५/एल १/८	2+515						
70	कल्भर्ट	2+580						
71	यू एल ५/एल १/१०	2+600						
72	यू एल ५/एल १/७	2+600						
73	यू एल ५/एल १/९	2+600						
74	चेक डुप	2+659						
75	पाथ स्ल्याब	2+744						
76	पाथ स्ल्याब	2+986						
77	कल्भर्ट	3+028						
78	यू एल ५/एल १/११	3+320						
79	कल्भर्ट	3+666						
80	यू एल ५/एल १/१६ ए	3+735						
81	यू एल ५/एल १/१३	3+735						
82	कल्भर्ट	3+921						
83	साइड इस्केप	3+942						
84	यू एल ५/एल १/१४	3+990						
85	यू एल ५/एल १/१६	4+550						
86	यू एल ५/एल १/१५	4+550						

(ग)	यू एल ९/आर १							
87	यू एल ९/आर १/१	0+807						
88	यू एल ९/आर १/२	0+807						
	मर्मत सुधार जम्मा		-					
89	उल्टाखाम शाखा चेनेज ०+००० देखि		1000000	200000	200000	200000	200000	200000
90	यू एल ५/एल १ सेकण्डी नहर चेनेज		500000	100000	100000	100000	100000	100000
91	यू एल ९/आर १ चेनेज ०+००० देखि		125000	25000	25000	25000	25000	25000
	सिल्ट र भ्वाडी सफाई जम्मा		1625000	325000	325000	325000	325000	325000
	कूल जम्मा		1625000	325000	325000	325000	325000	325000